

„ A könyvtáros munkájának ez ad értelmet:
a szellem kincseinek a közvetítésével
másokat is gazdaggá tehet.”

Czine Mihály

30 ÉVES A ZALAEGERSZEGI APÁCZAI CSERE JÁNOS ÁMK KÖNYVTÁRA

A Kertvárosi Nevelési Központ építése és teljes belső kialakítása 1985-1988-ig tartott. Először az óvoda, az általános iskola és a művelődési ház kezdte meg működését. Az intézmény 1988-ban vette fel az Apáczai Csere János Általános Művelődési Központ nevet, majd 2013-ban Zalaegerszegi Városrészek Művelődési Központja és Könyvtára lett. A könyvtár jelenleg a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Apáczai Cs. J. Tagkönyvtára.

A könyvtár létrejöttének első lépései **1986** októberében történtek, amikor egy könyvtáros elkezdte az állomány beszerzését és az ajándékként érkező könyvek leltárba vételét az épület egyik szertárában. A kollégák alkalmazása folyamatosan történt: Nagy Adrienn – Czirákné Tóth Edit – Gelencsér Katalin – Matusné Gáll Éva, majd amikor valaki elment a könyvtárból, Kondor Gyuláné - Ambrus Adrienn – Hatejer Katalin egészítette a 4 fős kollektívát. Betegség esetén rövidebb ideig Antal Ágnes – Barna Sándorné – Dombóvári Ildikó – Fazekas Ildikó – Kovács Judit – Nagy Istvánné helyettesített. A mindenkori kollektíva komoly, áldozatos szakmai munkájának köszönhető, hogy a könyvtár megtalálta méltó helyét a Kertváros életében.

1988. 02.01-én történt meg a könyvtár avatása, amely az ÁMK intézményegységként kezdte el működését (kb. 10.000 kötet könyvvel, 300 hangzóanyaggal, 100-féle folyóirattal). Nagyon sok intézmény és magánszemély adományozott dokumentumot, amely nélkül szinte csak itt-ott lehetett volna könyvet elhelyezni a 283 m²-es könyvtár megnyitásakor. Köszönetül álljon itt az adományozók neve:

Oroszy Zoltán, Szűcs Lászlóné, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, a Deák Ferenc Megyei Könyvtár, a József Attila Városi Könyvtár, a Kilián György Általános Iskola, a Szakszervezeti Könyvtár, a Zala Megyei Továbbképzési Kabinet.

A könyvtár feladatköre a városrész közművelődési és az ÁMK iskolai könyvtári funkcióinak ellátása volt. Az évek folyamán az ÁMK-ban szervezeti átalakulások történtek: 1998-tól gimnázium kezdte itt el működését; 2003-ban megszűnt az óvoda és az általános iskola; majd a Nevelési Tanácsadó is az ÁMK része lett. Ezek a változások a könyvtár feladatkörét is értelemszerűen bővítették.

ÜNNEPELŐ

A környék intézményei szívesen fogadták szolgáltatásainkat. A lakosságot már nehezebb volt megnyerni, hiszen az Apáczai Csere János Általános Művelődési Központra kezdetben iskolaként tekintettek. Szórólapok postásként történő kihordásával próbáltuk megnyerni őket a könyvtár számára, ami az egyéb irányú népszerűsítő tevékenységekkel ötvöződve, sikeresnek bizonyult. Ezt mutatja, hogy kezdetben több volt a gyermek olvasó, pár év után azonban folyamatosan felfelé ívelt a felnőtt olvasók száma. Jellemzővé vált a családi kölcsönzés. Később az iskolai oktatás megszűnésével a diákok visszajártak kölcsönözni, olvasni, zenét hallgatni, tanulni, internetet használni és fénymásoltatni. Egyszóval megkedvelték a könyvtárat és továbbra is szívesen vették igénybe szolgáltatásainkat.

A könyvtárat sokféle programmal próbáltuk népszerűsíteni:

- bemutató foglalkozásokat tartottunk pedagógusoknak,
- a különböző intézményekből érkező gyermekek szülei nyílt nap keretében meglátogathatták könyvtári foglalkozásainkat,
- városi szinten több forduló, levelezős játékot, bábkészítő versenyt hirdettünk,
- néprajzi vetélkedőt szerveztünk a környék általános iskolái között,
- bemutakoztunk Zala megye iskolai könyvtárosainak,
- kiállításokat rendeztünk gyermekrajz pályázatokra érkezett alkotásokból.

Országosan is többször hírt adtunk munkánkról (Debrecen, Budapest, Zalaegerszeg, Nyíregyháza, Csepreg), valamint nagyobb rendezvényeinkről a helyi sajtóban és a televízióban.

1993-1995 között könyvtárunk Oktatóbázisként működött. Ennek keretében a Deák Ferenc Szakközépiskola végzősei a könyvtár belső munkáival ismerkedtek meg.

A könyvtár közművelődési feladatköre, szolgáltatásai mellett iskolai feladatokat is ellátott. Komoly munkát jelentett a kollektívának a tanításhoz szükséges nagy mennyiségű brosúra beszerzése, majd a tankönyvek állományba vétele és a tanulói példányok eljuttatása, kölcsönzése a tanulók számára.

A környék általános iskoláinak, óvodáinak, középiskolásainknak, valamint a Gyógypedagógiai Fejlesztő Központ csoportjainak rendszeresen tartottunk **komplex foglalkozásokat** a legkülönbözőbb témák köré csoportosítva. Középpontban mindig az irodalom, az olvasás megszerettetése állt, melyet a többi művészettel, a hagyományörzéssel, az illetlen szabályainak megismertetésével és egyéb tudományos ismerettel színesítettünk.

Programjaink sokféleségére egy pár példa: könyvtárhasználati foglalkozás; házépítő játék a könyvtári ETO témák megismerésére; a kamaszkor gyötrelmei; drámapedagógiai szituációs játékok; író-olvasó találkozók; olvasónaplók; zenei sorozat.

ÜNNEPELŐ

Felnőtt olvasóink sok érdekes előadást hallottak: Gaál Péter diavetítéssel egybekötött „Utazzunk távoli tájakon” című előadása más kultúrák világába kalauzolta el a szépkorúakat - Matyovszky Márta pszichológus „Gyerekekről, olvasásról szülőknak” címmel izgalmas, aktuális kérdéseket fogalmazott meg – Csányi Zoltán megható „Márai Sándor” előadása nagy sikert aratott a hallgatóság soraiban.

Vendégünk volt Polcz Alaine író és Szávai Ilona a Fordulópont főszerkesztője, akikkel a az emberi veszteségekről beszélgettünk. Bartos Éva a biblioterápiai eredményekről tartott előadást.

Megemlékeztünk a különböző évfordulókról, az irodalomhoz fűződő nevesebb eseményekről (pl. népmese napja, karácsony, 1848-as forradalom stb.).

Szinte évente hirdettünk **gyermekrajzpályázatokat**, melyeknek alkotásaiból a könyvtárban, vagy az intézmény tükörtermében nagy szabású kiállításokat rendeztünk. Köszönet illeti Horváthné Sümegi Mária tanárnőt a hosszú évek alatti lelkes és kitartó együttműködésért.

Az évek folyamán izgalmas találkozókra, sok érdekes művésszel ismerkedtek meg olvasóink. Vendégeink voltak többek között: Boldizsár Ildikó, Varró Dániel, Faltisz Alexandra, a

ÜNNEPELŐ

Szélkiáltó együttes, Huzella Péter, Figura Ede, Csukovits Enikő, Juhász Tibor, a Ziránó Bábszínház, stb.

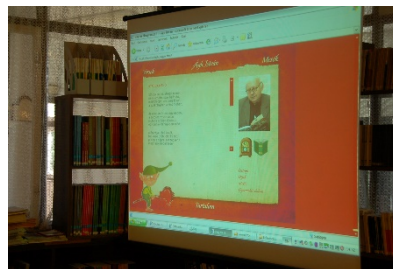

Könyvtárunk több kiemelkedő **projektet** valósított meg az eltelt harminc évben, de itt csak nyugdíjba vonulásomig (2011-ig) említem a jelentősebbeket.

1. Szakmai munkánk iránti elismerést jelzi, hogy 1999 őszén felkérést kaptunk az **Országos Közművelődési Gyermekkönyvtárosok Konferenciájának** megtartására. A szakmai találkozó témája a számítógépes katalógus építése, az új információhordozók bemutatása. Nagy érdeklődés kísérte a Mátyás királyról és koráról megtartott bemutató foglalkozást, mely azt prezentálta: hogyan lehet a gyermek-, valamint az iskolai könyvtári foglalkozásokon szintézisbe hozni a régi és az új információhordozókat (könyv, CD-ROM, számítógép, katalógus).

Az ország legtávolabbi csücskéből is érkeztek kollégák, a résztvevők száma jelentős volt. A konferenciát a MKE Gyermekkönyvtáros Szekciója és a Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely közösen szervezte. Nekünk, mint házigazdáknak jutott a munka oroszlánrésze, de nagyon szép példája volt ez a zalai könyvtárosok együttműködésének. A konferencia visszhangja pozitív volt.

2. **Mesefotel c.** szakmai nap pedagógusoknak és könyvtárosoknak, a címadó CD-ROM megismerése céljából, gyermekrajz kiállítással egybekötve. A kiállítás alkotásait a gyerekek készítették a CD anyaga alapján, amely kortárs írók, költők műveit tartalmazza (Pl. Háy János, Darvasi László, Kiss Benedek, Mosonyi Aliz, Zalán Tibor, Békés Pál, Tóth Krisztina, stb). A rendezvény a Petőfi Irodalmi Múzeum közreműködésével jött létre.

A rendezvény utóélete a Petőfi Irodalmi Múzeumnak köszönhető: honlapjukon virtuális tárlatot rendeztek a vidám és kedves zalaegerszegi alkotásokból.

ÜNNEPELŐ

3. **Családi vetélkedő 0-100 éves korig**, mely a kultúra minden területét érintő feladatot tartalmazott. Érdekessége, hogy unokák, nagymamák, testvérek és szülők mérték össze tudásukat nagyon nagy lelkesedéssel. A könyvtár és az iskola közös szervezésében indítottuk a rendezvényt azzal a nem titkolt céllal, hogy a különböző korosztályok jobban kötődjenek a könyvtárhoz és a családok tagjai is egymáshoz. 26 család nevezett be a vetélkedőre, ahol a feladatsorok minden résztvevőnek kínáltak játékos, nehezebb és könnyebb fejtorési lehetőséget.

4. A **Gyermekkönyvhét és az Országos Könyvtári Napok** alkalmából sok neves előadó, író és költő tartott érdekes előadást és adott bepillantást az alkotói folyamatba (Pénzes Bethen, Dr. Főzy István, Nemere István, Turbuly Lilla, Sohonyai Edit, Rónaszegi Miklós, Békés Pál, Marék Veronika, Kiss Dénes, Nógrádi Gábor, Döbrentei Kornél, Tóthfalusi István, Kósa Csaba, Devecsery László, Joós Tamás, Rosta Géza, az Igricek és a Lyra együttes, stb). Kedves, emlékeztető alkalmak voltak a könyves vasárnapok, ahol a különböző korosztályok tagjainak érdekes programokat kínáltunk az egész nap folyamán.

5. A **Svédületes utazás Zalaegerszegen** a Petőfi Irodalmi Múzeum munkatársaival együttműködve valósult meg. A rendezvény célja Svédország, és a svéd gyermekirodalom megismertetése – aranyos epizód volt, hogy a gyerekek közül páran Harisnyás Pippinek öltöztek be. A sokszínű és tartalmas találkozót Svédországot bemutató kiállítás, verseny, gyermekrajz-kiállítás, célba-dobálás játék tette a gyerekek számára emlékeztetővé.

6. **Mese útja** országos projekt, melyet 2009-ben indított az Ibb. Lényege, hogy 12 hónapon keresztül mindig más-más magyarországi városban egy-egy mesehős köré szerveződtek a gyermek programok. Országosan 311 regisztrált szervező és csatlakozó intézmény vett részt a szervezésben, ebből 3 határon kívüli. A programsorozathoz könyvtárak, általános művelődési

ÜNNEPELŐ

központok, múzeumok, iskolák, óvodák és művelődési házak csatlakoztak. A projekt programjai kb. 100000 érdeklődőt vonzottak.

A könyvtárunk a boszorkány mesealakot vállalta fel. Százarcú Boszorka címmel indítottuk 2010. február havában, Zala megyében a boszi hónapot. Fő szervezők voltunk ebben a munkában. 14 intézmény csatlakozott a zalai projekthez saját elképzeléseivel (Deák Ferenc Megyei Könyvtár, József Attila Városi Könyvtár, Izsák ÁMK könyvtára, Lenti Városi Könyvtár, letenyei Fáklya Művelődési Ház és Könyvtár, keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár, hévízi Városi Könyvtár, Murakeresztúr, nagykanizsai Halis István Városi Könyvtár, zalakarosi Móra Ferenc Ált. Iskola Óvoda és Könyvtár, Apáczai Csere János ÁMK könyvtára + iskolák: Békéligeti, Izsák, Mindszenty, Eötvös).

A projekt logója:

36 sokszínű program valósult meg a különböző helyszíneken. A kollégák ötletességét a sokféle formát öltött rendezvény jelzi: szépségverseny, totó, kvíz, olvasónapló, barkácsolás, rajzpályázat, fotózás, varázsmondóka írás, mesefa állítás, versmondó verseny, kiállítás, bábelőadás. A sorozat színvonalát emelték neves vendégeink: Faltisz Alexandra, Boldizsár Ildikó, Rosta Géza, Lábita Színház, stb. Minden helyszínen építettek fel boszorkány sarkot, amely a boszorkány lét, a témához kapcsolódó irodalmi anyag gazdag tárházát nyújtotta az érdeklődők számára.

Egy pár zalai boszorkánysarok, ahol a témában bővebb műveltségét elmélyíteni akaró gyerekek szívesen kutattak (Apáczai, Nagykanizsa, Keszthely):

ÜNNEPELŐ

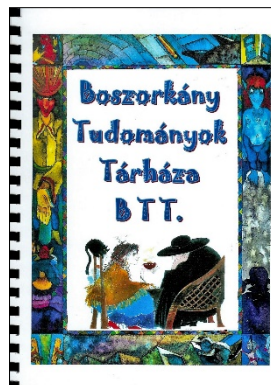
A projektnek közös honlapja volt, ahol minden hónap szervezője hírt adott az általa megvalósított eseményekről, érdekességekről. Könyvtárunk készítette a zalai eseményekről saját honlapot is. Honlapvarázslónk az Apáczai ÁMK népművelője, Wohner Csaba volt. A honlapunk illusztrációs anyagát Faltisz Alexandra művésznő bájos és kedves illusztrációi adták.

Felejthetetlen élményt jelentett Faltisz Alexandra „Csodavilág, mesevilág” című kiállítása, melyet rendhagyó tárlatvezetéssel és mosolyra fakasztó epizódjaival Szabó Zsuzsa bábművész tett emlékezetesebbé.

A projekt kezdetén se pénz, se paripa, csak a lelkesedés, a kreativitás segítette a programok megvalósulását, melyből nem volt hiány. Utolsó pillanatban több támogató is akadt (Ibby, OMK, NKA, MASZRE).

Nagy sikere volt a boszorkány életet bemutató belső kiadványunknak, mely Boszorkány Tudományok Tárháza címmel jelent meg.

Óriási élmény volt együtt dolgozni a zalai kollégákkal ezen a projekten. Rengeteg ötlet és izgalmas szakmai feladat volt mindenkinek, aki részt vett ebben a nagyszerű munkában.

ÜNNEPELŐ

Az alábbi elismerő szavak is jelzik a program sikerét:

„Olyan módon tette kíváncsivá a gyerekek zömét, amit semmi más nem pótolhat. Illusztrátorral, meseíróval találkozni, drámafoglalkozáson részt venni egy mese kapcsán, mind segítik az olvasóvá nevelés ügyét, hiszen az élménytől felcsigázva, többen veszik kézbe a könyvet. Az osztályom 50%-a biztosan többet olvas ezek után.” (Czibere Gabi pedagógus)

7. Három éven keresztül **Színház az egész világ** címmel tartott foglalkozásokat általános iskolásainknak Tompa Gábor, a Hevesi Sándor Színház akkori rendezőasszisztense. Szituációs gyakorlatok, jelenettörédek, díszlettervek bemutatásával adott bepillantást a színházi világ kulisszatitkaiba.

Ehhez a témakörhöz kapcsolódott Devecsery László drámapedagógus „Kijutni a szárazföldre” című előadása (szituációs játékok az önmegismerésért).

Sok **pályázaton** vettünk részt, melynek eredményeképpen bővültek technikai eszközeink (számítógépek, fénymásoló gép, kivetítő), könyvtárunk állománya (új szoftverek, könyvek, Európai Unióról szóló kiadványok, CD-ROM-ok, idegennyelvi tanulóközpont anyaga), könyvtári bútoraink; megtörtént az épület bejárati rámpájának kiépítése, valamint színesebb programok, vetélkedők, pályázatok rendezése vált lehetővé.

- A Művelődési és Köznevelési Minisztérium a nagyobb iskolai könyvtárak technikai fejlesztését tűzte ki célul 1997-ben. Ennek keretében egy multimédiás számítógéppel, új szoftverekkel és internet kapcsolattal bővültek lehetőségeink.
- Az állomány bővítését segítették az 1998-tól rendszeresen megjelenő Érdekltség növelő pályázatok. A Zala Megyei Köznevelési Alapítvány pályázata (2004); a Nemzeti Kulturális Alapprogram Igazgatóságának pályázata (2003).
- Közös pályázatok a Deák Ferenc Megyei Könyvtárral és a Zala M. Pedagógiai Intézet Könyvtárával lehetővé tették az Országos Könyvtári Napok évenkénti megrendezését, és a Textlib integrált könyvtári program beszerzését.
- A Tempus Közalapítvány Forrás Pályázata (2003-2006) a 4-12. évfolyam tanulóinak nyelvtanulását, tárgyi tudásának fejlesztését támogatta. Általa lehetőségünk nyílt egy négy nyelvű – angol, német, olasz, francia - állomány kialakítására. Ezen alapult az Idegen Nyelvű Tanulóközpont munkája. Az állomány könyvekből, hangzóanyagokból és CD-ROM-okból tevődött össze. A helyben tanuláshoz egy multifunkciós számítógépet is nyertünk.

A Tanulóközpont munkáját a kiadványokról 2005-től általunk készített Bibliográfia segítette, a nyelvtudási fokozat feltüntetésével.

Köszönettel tartozunk Csifó-Nagy Klára tanárnőnek, aki francia kapcsolatai révén több doboz francia nyelvű könyvvel gazdagította ezt az állományt. A könyvtár közművelődési feladatköréből következik, hogy ezt az állományrész hozzáférhetővé tettük olvasóink részére is.

- Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium pályázata (2004) a nagy népszerűségnek örvendő eMagyarország Pont létrehozását segítette elő (eu-s könyvek és 4 számítógép).

ÜNNEPELŐ

- Az eMop pályázat (2007) az idősebb korosztály felzárkóztatását, számítógépes ismereteinek megalapozását tűzte ki célul. Ekkor indítottuk el, a ma már könyvtári hagyománynak számító NyugiNet tanfolyamot. A három csoporttal történő oktatást az iskola számítógépes termében tartottuk meg. A pályázattal gépparkunk is gyarapodott 1 számítógéppel.
- A TIOP pályázat (2008) újabb számítógépek beszerzését tette lehetővé.
- A TÁMOP pályázat (2010-2011) elnyerésével folytattuk a NyugiNet tanfolyamot. Ekkor a könyvtárban már kellő számú számítógép állt rendelkezésre ennek helyben történő lebonyolításához. Az előadások megtartását és a foglalkozások színesítését biztosító kivetítő, laptop és vászon beszerzése is lehetővé vált.

A könyvtár *állományának feltárását*, katalógusát mindig az olvasói igényeknek, a könnyebb használatnak megfelelően építettük. Így például tárgyszavainkat bővítettük a modern kornak megfelelő fogalmakkal; a történelmi szépirodalmi műveket feldolgoztuk a benne ábrázolt kornak, időszaknak, vagy dátumnak megfelelően; a regények esetében feltüntettük műfaji megjelölésként a krimi, fantasztikus mű, történelmi mű tárgyszavakat; életrajzi regényeknél annak a személynek a nevét, akiről az adott mű szól; ha film készült az alkotásból, azt is jeleztük a feltárásnál; külön figyelmet szenteltünk az összetartozó művekre (pl. trilógia, tetralógia stb). A gyerekeknek szóló könyvek feltárását a korosztályi és a tanulási igényekhez igazítottuk.

Kezdetben hagyományos cédulakatalógust építettünk. Kis könyvtárként az anyagi lehetőségeink szabták meg számítógépeink számát és a beszerezhető könyvtári programot is. Az első számítógép könyvtárba kerülésekor Könye Attila, helyi fejlesztésű ELKA nevű programjával (1993-), később a Lantastik (1998-), majd a Textlib integrált könyvtári programmal építettük fel katalógusunkat (2011-). A számítógépes katalógus használatát 1997-től folyamatosan tanítottuk a könyvtárba járó csoportjainknak és olvasóink is használhatták az adatbázist. A kiadványok főbb adatai 2001-re felkerültek a számítógépes rendszerbe. 2004-től már Interneten is hozzáférhetővé vált a katalógus.

Évente elavult, de még használható dokumentumainkból könyvvásárt szerveztünk, melynek bevételét az állomány bővítésére és kisebb átalakításokra fordítottuk.

2010 márciusában a *könyvtár belső tere* teljesen megújult: a szőnyegpadló helyett laminált padló került lerakásra; új, praktikusabb kölcsönzőpult tette könnyebbé munkánkat; az egyszemélyes számítógép asztalok helyett 14 számítógép elhelyezését biztosító nagy asztalt csináltattunk, mely lehetővé tette a NyugiNet tanfolyamok könyvtárban történő megtartását.

ÜNNEPELŐ

Az évek folyamán a *számítógép parkunk* - intézményi, de főként pályázatok eredményeként-16-ra nőtt. A napi munkát és az olvasóink részéről fölmerülő igény megoldását segítette a fénymásolási lehetőség megteremtése, valamint az előadások és foglalkozások megtartásához nagy mértékben hozzájárult a zárható szekrényben, mobilissá tehető projektor, laptop, hangszórók, hordozható magnó, kivetítő vászon is.

2006-ban elkészült a könyvtár első honlapja.

A könyvtárból két kolléga ment nyugdíjba az elmúlt 30 év alatt: Kondor Gyuláné (2003) és Matusné Gáll Éva (2011).

A cikk 2011-ig ismertette a könyvtári eseményeket. A történetet az intézmény mai vezetője, Jasztrab Istvánné folytatja.

Matusné Gáll Éva